

ร่างฯ คณะอนุกรรมการยกร่างฯ เสนอที่ประชุม กรธ. วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา .. และมาตรา .. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลความจำเป็น

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำร้องหรือหนังสือต่อศาล เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้เสนอเรื่องต่อศาลและผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือตามหนังสือ

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงานอิสระของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ศาล

มาตรา ๖ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ
- (๓) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องว่าหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ
- (๔) พิจารณาวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันมีลักษณะเป็นการ ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๕) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๖) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการ อย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
- (๗) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผล ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (๘) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
- (๙) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี
- (๑๐) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจาก รัฐสภา
- (๑๑) พิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- (๑๒) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
- (๑๓) พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

หมวด ๒

องค์ประกอบของศาล

มาตรา ๖ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง จากบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน
- (๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครอง สูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน
- (๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือ เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๖ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่เกินหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๘ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตาม มาตรา ๖ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้คุณสมบัติตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคล ซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของศาล ผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิผู้ได้คะแนนสูงสุดเท่ากัน เกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากให้เหลือเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ กรรมการองค์กรอิสระ ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่อ อยู่ใน การคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้น ให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มี กรณีที่ต้องสรรหากรรมการใหม่ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหา ในคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

มาตรา ๑๐ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือ เพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรม ทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหา

จากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึง ความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์ แห่งการนี้ ให้กรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้สมัครหรือให้ผู้สมัครแสดงความคิดเห็น

ในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการ ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่ มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการใน ศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาใน ศาลฎีกาหรือและตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบ จำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสาม หรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวน ที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ โดยผู้ซึ่ง ไม่ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือก ได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานศาลพ้นจาก ตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี เพื่อเลือก กันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความ เห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ มีจำนวนถึงเจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานศาลได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่า ศาลประกอบด้วยตุลาการเท่าที่มีอยู่ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ซึ่งไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้

มาตรา ๑๑ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๘ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายใน เวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูล

เพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้น
สละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร
ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา
เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหา
เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูก
กล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๓ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์
ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้า
จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”

ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อ
พระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้วหรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้ และในระหว่างที่ยังมิได้ถวายสัตย์
ปฏิญาณตามวรรคหนึ่ง จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตุลาการซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณปฏิบัติ
หน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้

มาตรา ๑๔ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์
ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติ
หน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีตุลาการใหม่แทน

๒๖ เมย. ๖๐

มาตรา ๒๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ

(๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีความผิดฐานฉ้อโกงหรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง <เป็นลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑๗) แล้ว แต่มาตรา ๒๐๘ (๖) ของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ด้วย>

ประธานศาลซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาล หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการที่เหลือเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธาน

ศาล

ในระหว่างที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้กระทำได้ แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ <ต้องเขียนไว้หรือไม่ เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องมีองค์ประชุม ๗ คน>

ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

หากผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาเมื่อรวมกับตุลาการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการศาลที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานตุลาการ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลและตุลาการ

หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วย และผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาเมื่อรวมกับตุลาการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานตุลาการ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลและตุลาการ

(เอาไปแก้ไขเหมือน กกต.)

มาตรา ๒๓ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใด พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการ สรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหา กำหนด

มาตรา ๒๔ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธาน ศาลและตุลาการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับ เบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ ให้ประธานศาลและตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่ กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลและตุลาการ (เมื่อถึงตอนหมวดว่าด้วยการพิจารณา ให้กลับมาเขียนตรงนี้ว่า ในการประชุม ปรีกษาหารือกัน ให้ถือเป็นการประชุมตามวรรคหนึ่ง จะได้ว่าตอนไหนจึงจะเรียกว่าเป็นการประชุม)

มาตรา ๒๕ ประธานศาลและตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิ ได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๔ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

มาตรา ๒๖ เครื่องแบบตุลาการและระเบียบการแต่งกายให้เป็นไปตามที่ศาล ประกาศกำหนด

การลาหยุดราชการของตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ศาลประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

มาตรา ๒๘ ศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย (มาตรา ๑๓๒ (๒) มาตรา ๑๔๘ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๓๑)
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (มาตรา ๒๑๐ (๒))
- (๓) พิจารณาวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันมีลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (มาตรา ๔๙)
- (๔) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๘๒)
- (๕) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ (มาตรา ๑๓๙)
- (๖) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย (มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม)
- (๗) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (มาตรา ๑๔๙)
- (๘) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา ๑๗๐)
- (๙) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (มาตรา ๑๗๘)
- (๑๐) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๓)
- (๑๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (มาตรา ๒๕๖ (๙))
- (๑๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการกระทำของพรรคการเมืองที่เป็นเหตุให้ตั้งยุบพรรคการเมือง
- (๑๓) พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ยกไปไว้ ม. ๕/๑

มาตรา ๒๙ ในการพิจารณาวินิจฉัยของศาล ให้ตุลาการ ศาลทุกคนร่วมกันพิจารณาและวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่น แต่ต้องมีตุลาการเหลืออยู่ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ศาลจะกำหนดให้ตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาแทนก็ได้ ถ้าตุลาการดังกล่าวเห็นว่าควรรับไว้พิจารณา ก็ให้ถือว่าศาลสั่งรับไว้พิจารณา แต่ในกรณีที่ตุลาการดังกล่าวเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของศาลที่จะรับไว้พิจารณา ให้เสนอศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

การตั้งตุลาการและการส่งเรื่องให้ตุลาการพิจารณาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

มาตรา ๓๐ การพิจารณาของศาลให้ใช้ระบบไต่สวน

การพิจารณาวินิจฉัยของศาล นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของศาลมิได้บัญญัติการพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ให้นำวิธีพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ วันและเวลาทำงาน วันหยุดทำการ และสถานที่ทำการของศาลให้เป็นไปตามที่ศาลประกาศกำหนด

มาตรา ๓๒ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีร้องขอ ให้ศาล

มีอำนาจขยายหรือย่อระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา ๓๓ การยื่นหนังสือเสนอเรื่องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลนั้น

ให้กระทำได้โดยส่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล หรือยื่นต่อศาลในระหว่างนั่งพิจารณา

มาตรา ๓๔ การส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายเรียกและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด ให้ศาลส่งโดยวิธีการหนึ่งวิธีการใด ดังต่อไปนี้

(๑) ให้พนักงานศาลเป็นผู้ส่ง

(๒) ให้ส่งโดยไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

ในประเทศ

(๓) ให้ส่งโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใด

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลโดยความเห็นชอบของศาล

ในกรณีคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องนั้นอยู่ในศาลในเวลาที่มีคำสั่ง และได้ลงลายมือชื่อรับรู้ไว้ ให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

มาตรา ๓๕ การส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดตามมาตรา ๓๔ (๑) ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ให้ส่งในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

(๒) ให้ส่งแก่คูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักทำกิจการของคูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

มาตรา ๓๖ การส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดให้แก่ผู้รับมอบอำนาจที่คูกรณีแต่งตั้งไว้ ให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๓๗ เมื่อเจ้าพนักงานศาลไม่พบคูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องที่จะส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำกิจการของบุคคล หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้แล้ว ถ้าได้ส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดให้แก่บุคคลใด ๆ ที่มีอายุเกินยี่สิบปี ซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือนหรือที่สำนักทำกิจการที่ปรากฏว่าเป็นของคูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องนั้น หรือได้ส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด นั้นตามข้อความในคำสั่งของศาล ให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

มาตรา ๓๘ ถ้าคูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องที่ระบุไว้ในหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด ปฏิเสธไม่ยอมรับหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดนั้นจากเจ้าพนักงานศาลโดยปราศจากเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย เจ้าพนักงานนั้นชอบที่จะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่มีอำนาจหรือเจ้าพนักงานตำรวจไปด้วยเพื่อเป็นพยาน และถ้าคู่ความหรือบุคคลนั้นยังคงปฏิเสธไม่ยอมรับอยู่อีกก็ให้วางหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด ไว้ ณ ที่นั้น และให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

มาตรา ๓๙ ถ้าการส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดนั้นไม่สามารถจะทำได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ก่อน ศาลอาจสั่งให้ส่งโดยปิดหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำกิจการของคูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คูกรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้ หรือลงโฆษณา หรือทำวิธีอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร

การส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดโดยวิธีอื่นแทนนั้น ให้มีผลใช้ได้ต่อเมื่อกำหนดเวลาสิบห้าวันหรือระยะเวลาอันยาวนานกว่านั้นตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ได้ล่วงพ้นไปแล้วนับตั้งแต่วันที่หนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ

คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดหรือประกาศแสดงการมอบหมายนั้นได้ปิดไว้ หรือการโฆษณาหรือวิธีอื่นใดตามที่ศาลสั่งนั้นได้ทำหรือได้ตั้งต้นแล้ว

มาตรา ๔๐ การส่งหนังสือเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดตามมาตรา ๓๔ (๑) นั้น ให้เจ้าพนักงานศาลส่งไปรับลงลายมือชื่อผู้รับ หรือส่งรายงานการส่งเสนอเรื่อง หมายถึงและหมายอื่น ๆ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดลงลายมือชื่อเจ้าพนักงานศาลต่อศาล แล้วแต่กรณี เพื่อรวมไว้ในสำนวนความ

ไปรับหรือรายงานนั้นต้องลงข้อความให้ปรากฏแน่ชัดถึงตัวบุคคลและรายการ

ต่อไปนี้

(๑) ชื่อเจ้าพนักงานผู้ส่ง และชื่อผู้รับ ถ้าหากมี

(๒) วิธีส่ง วัน เดือน ปี และเวลาที่ส่ง

รายงานนั้นต้องลงวันเดือนปี และลงลายมือชื่อของเจ้าพนักงานศาล

ผู้ทำรายงาน

ไปรับนั้นจะทำโดยวิธีจดลงไว้ที่ต้นฉบับซึ่งยื่นต่อศาลก็ได้

มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยเที่ยงธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

คำสั่งหรือระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการตัดสิทธิการแสดงความคิดเห็นต่อคำพิพากษาที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคายหรือมีลักษณะอาฆาตมาดร้าย

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาลและให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การสั่งลงโทษตามวรรคสอง ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

การสั่งลงโทษตามวรรคสอง (๓) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(คณะอนุกร่างฯ มีข้อเสนอแก้ไขบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลให้ชัดเจนเนื่องจากมีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นดังนี้

มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่กรณีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งหรือแก่บุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณ ศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปตามเที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึงการ สั่งห้ามคู่กรณีหรือบุคคลที่เข้ามาในบริเวณศาล มิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางพุ่มเพอຍ เกินสมควร

มาตรา ๔๑/๑ ผู้ใดกระทำการอย่างใด ๆ ดังกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่ากระทำความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาล

- (๑) ขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลตามมาตรา ๔๑
- (๒) เมื่อรู้ว่าจะมีการส่งคำร้อง หนังสือ หรือส่งเอกสารอื่น ๆ ถึงตน แล้วจงใจไปเสีย ให้พ้น หรือหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับคำร้อง หนังสือ หรือเอกสารนั้นโดยสถานอื่น
- (๓) ตรวจเอกสารทั้งหมด หรือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่งอยู่ในสำนวน หรือคัดเอาสำเนา เอกสารเหล่านั้นไป โดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา ๖๔
- (๔) ขัดขืนไม่มาศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งตามมาตรา ๕๗ วรรคสาม
- (๕) วิจารณ์การพิจารณาหรือการวินิจฉัยของศาล เว้นแต่เป็นการวิจารณ์โดยสุจริต ด้วยวิธีการทางวิชาการ

มาตรา ๔๑/๒ ผู้ใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษ โดยวิธีหนึ่งวิธีใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้
- (๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล
- (๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้)

มาตรา ๔๒ บรรดากระบวนการพิจารณาเกี่ยวด้วยการพิจารณาและวินิจฉัย ซึ่งศาลเป็นผู้ทำนั้น ให้ทำเป็นภาษาไทย

มาตรา ๔๓ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณา

มาตรา ๔๔ บรรดาประกาศ คำสั่ง หมาย หรือหนังสืออื่นใดที่เกี่ยวข้องกับ การพิจารณาให้ศาลมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

ส่วนที่ ๒
การคัดค้านตุลาการ

มาตรา ๔๕ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๒) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๓) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่น หรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่รับรู้เห็นเหตุการณ์ในคดี ในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน เว้นแต่การรู้เห็น เหตุการณ์อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานในกระบวนการตรารัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พัวพันกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

สามีหรือภริยาตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย

มาตรา ๔๖ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ ตุลาการ ศาลอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัย เสียความยุติธรรมไป

มาตรา ๔๗ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดในเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย

(๑) ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดี

(๒) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อ ศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

มาตรา ๔๘ ในการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๔๗ (๒) ต้องระบุเหตุที่จะ คัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ เกี่ยวข้อง

การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นรายตุลาการ

มาตรา ๔๙ เมื่อตุลาการได้แถลงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านหรือคู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลลงกระบวนการพิจารณาทั้งปวงไว้ก่อนจนกว่าจะได้มีคำสั่งในเรื่องที่คัดค้านนั้นแล้ว

กระบวนการพิจารณาทั้งหลายที่ได้ดำเนินไปก่อนตุลาการได้แถลงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านหรือคู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไป เพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดในเหตุที่ถูกคัดค้านหรือขอลอนตัวนั้นแล้ว เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕๐ เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการคนใด หรือตุลาการขอลอนตัวจากการพิจารณา ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการที่ถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาและออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องที่คัดค้านตนเองหรือที่ตนเองขอลอนตัวมิได้

ในการพิจารณาเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ถูกคัดค้านและอาจตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยไม่ผูกพันกับคำร้องคัดค้านหรือคำชี้แจงของตุลาการหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี

ถ้าศาลมีมติให้ตุลาการผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการที่ไม่ถูกคัดค้าน ก็ให้ตุลาการศาลผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ

ส่วนที่ ๓

วิธีพิจารณาทั่วไป

มาตรา ๕๑ การเสนอเรื่องให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยให้ทำเป็นคำร้องหรือหนังสือระบุเหตุแห่งการเสนอเรื่องและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบุพยานหลักฐานที่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย

การเสนอเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีต้องทำสำเนายื่นต่อศาลด้วยแบบคำร้องหรือหนังสือตามวรรคหนึ่ง และจำนวนสำเนาคำร้องหรือหนังสือตามวรรคสองให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล

มาตรา ๕๒ เมื่อมีการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใด ให้ศาลแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้ศาลทั้งคณะเป็นตุลาการประจำคดี

ให้ตุลาการประจำคดีตรวจสอบคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ถ้าเห็นว่าคำร้องหรือหนังสือนั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้ยื่นอาจแก้ไขได้ ให้ตุลาการประจำคดีมีคำสั่งให้ผู้ยื่น

แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือตุลาการประจำคดีอาจบันทึกถ้อยคำที่ได้จากการซักถามผู้ยื่นไว้ในสำนวนแทนการแก้ไขก็ได้

ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่า คำร้องหรือหนังสือที่เสนออยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล และคำร้องหรือหนังสือสมบูรณ์ครบถ้วนหรือดำเนินการแก้ไขความไม่สมบูรณ์ครบถ้วนตามวรรคสองแล้ว ให้ตุลาการประจำคดีเสนอศาลสั่งรับเรื่องไว้พิจารณา

ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่า คำร้องหรือหนังสือที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาล ให้ตุลาการประจำคดีเสนอศาลสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณา

มาตรา ๕๓ ศาลจะไม่รับเรื่องดังต่อไปนี้ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลตามมาตรา ๒๘

(๒) เรื่องที่ได้มีการเสนอให้ศาลพิจารณาคดีเป็นเรื่องที่ศาล

ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยแล้ว

(๓) เรื่องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

มาตรา ๕๔ ศาลอาจรวมคำร้องหรือหนังสือเสนอเรื่องหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกันไว้พิจารณา หรือจะแยกพิจารณาแต่ละเรื่องที่ยื่นมาในคราวเดียวกันก็ได้

มาตรา ๕๕ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำเนาคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว อาจยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบุพยานหลักฐานที่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา ๕๖ เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๕๗ เมื่อศาลกำหนดประเด็นพิจารณาแล้ว ให้ตุลาการประจำคดีทำหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ และจัดทำสรุปข้อเท็จจริงเพื่อเสนอต่อศาล

ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่าเรื่องใดมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ โดยไม่ต้องออกนั่งพิจารณาเพื่อสืบพยาน ให้เสนอสรุปข้อเท็จจริงให้ศาลวินิจฉัย

ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่าเรื่องใดจำเป็นต้องแสวงหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ให้เสนอให้ศาลนั่งพิจารณาเพื่อออกหมายเรียกให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือวัตถุ หรือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือ

มาตรา ๕๘ ในการแสวงหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ให้ศาลดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานหรือสืบพยานที่จำเป็นโดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำร้อง หนังสือ หรือพยานหลักฐานของคู่กรณี

มาตรา ๕๙ ในการนั่งพิจารณาเพื่อสืบพยานจะต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคดี หรือห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งต้องการสืบ แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้น ๆ โดยวิธีเล่าเรื่องตามลำพังหรือโดยวิธีตอบคำถามของศาล

เมื่อศาลซักถามพยานเสร็จแล้ว คู่กรณีอาจซักถามพยานในข้อเท็จจริงที่ให้การต่อศาลตามวรรคหนึ่ง แต่ห้ามมิให้คู่กรณีซักถามพยานด้วย

(๑) คำถามอันไม่เกี่ยวกับประเด็นหรือข้อเท็จจริงแห่งคดี

(๒) คำถามที่อาจทำให้พยานต้องรับโทษทางอาญา หรือคำถามที่เป็นหมิ่นประมาทพยาน เว้นแต่คำถามเช่นว่านั้นเป็นข้อสาระสำคัญในอันที่จะชี้ขาดข้อพิพาท

ถ้าคู่กรณีฝ่าฝืนต่อความในวรรคสอง เมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งร้องคัดค้าน ให้ศาลวินิจฉัยว่าควรให้ใช้คำถามนั้นหรือไม่

มาตรา ๖๐ ศาลอาจให้มีการสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางวิดีโอทัศน์ได้

มาตรา ๖๑ การบันทึกคำเบิกความของพยาน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามที่ศาลกำหนด

มาตรา ๖๒ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย และออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อกำหนดของศาล

มาตรา ๖๓ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใด เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล

มาตรา ๖๔ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอดัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้โดยจะเรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้อีก ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาล

ส่วนที่ ๔

การวินิจฉัยและการทำคำวินิจฉัยทั่วไป

มาตรา ๖๕ ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเรื่องใด จะทำคำวินิจฉัยเรื่องนั้นมีได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ และตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเรื่องนั้นได้ตรวจสอบสำนวนนั้นแล้ว

คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๖ เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้

มาตรา ๖๗ เมื่อตุลาการประจำคดีจัดทำสรุปข้อเท็จจริงเสนอให้ศาลพิจารณาและศาลพิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่จะใช้พิจารณาถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ให้ศาลกำหนดวันลงมติและให้ตุลาการทุกคนจัดทำความเห็นของตน ทุกประเด็นเป็นหนังสือพร้อมแนลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะร่วมกันจัดทำคำวินิจฉัยของศาล

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

มาตรา ๖๘ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา ประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัย เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้ประธานศาลจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วรวมไว้กับคำวินิจฉัย

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาด เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้วให้แจ้งคู่กรณีได้รับทราบ

มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาล และความเห็นของตุลาการศาลทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการจัดทำความเห็นของตุลาการทุกคนเพื่อประกาศราชกิจจานุเบกษาตามวรรค
หนึ่ง ให้จัดทำโดยประกอบด้วยสรุปข้อเท็จจริง ประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัย และ
ความเห็นของตุลาการแต่ละคนในแต่ละประเด็นที่พิจารณา

มาตรา ๗๑ กรณีศาลมีคำวินิจฉัยว่ากฎหมายหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญให้มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร องค์กร
อิสระ และหน่วยงานของรัฐ

ส่วนที่ ๕

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๑)

มาตรา ๗๒ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดมีข้อความ
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ได้แก่

- (๑) ประธานรัฐสภา
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ประธานวุฒิสภา
- (๔) นายกรัฐมนตรี

มาตรา ๗๓ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๗๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ต้องมีเอกสาร
หลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของ
ทั้งสองสภา แล้วแต่กรณี
- (๒) ลายมือชื่อของสมาชิกที่เสนอความเห็นตาม (๑) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา แล้วแต่กรณี
- (๓) ร่างพระราชบัญญัติที่ขอให้วินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือ
ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๔ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดไม่
เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความ
มั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ได้แก่

- (๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ประธานวุฒิสภา

การเสนอเรื่องตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมี
ข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ได้แก่

- (๑) ศาลยุติธรรม

- (๒) ศาลปกครอง
- (๓) ศาลทหาร
- (๔) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๗๖ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๗๕ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องมีความเห็นของศาลหรือความเห็นของคู่ความ พร้อมด้วยเหตุผลระบุว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

มาตรา ๗๗ เมื่อมีผู้ยื่นเรื่องตามมาตรา ๗๕ (๑) และ (๓) ขอให้ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาล

ระยะเวลาที่ศาลรอการพิพากษตามวรรคหนึ่ง มีให้นับรวมเป็นระยะเวลาการควบคุมตัวและระยะเวลาการอ่านคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร<ในการรอคำวินิจฉัยของศาลอาจมีประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาการอ่านคำพิพากษตามมาตรา ๑๘๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา>

มาตรา ๗๘ ศาลต้องให้โอกาสองค์กรดังต่อไปนี้แสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

- (๑) ในกรณีตามมาตรา ๗๒ (๑) และมาตรา ๗๕ ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี
- (๒) ในกรณีตามมาตรา ๗๒ (๒) และมาตรา ๗๔ (๑) ได้แก่ วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี
- (๓) ในกรณีตามมาตรา ๗๒ (๓) และมาตรา ๗๔ (๒) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี
- (๔) ในกรณีตามมาตรา ๗๒ (๔) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา
- (๕) ในกรณีตามมาตรา ๗๒ (๑) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๗๙ ให้ศาลมีอำนาจนั่งพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ต้องจัดให้มีการสืบพยาน เว้นแต่จำเป็นต้องสืบพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งเรื่องใด

มาตรา ๘๐ ให้ศาลวินิจฉัยเฉพาะว่า

- (๑) ร่างกฎหมายตามหนังสือเสนอนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- (๒) ร่างกฎหมายตามหนังสือเสนอนั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๓) การตราพระราชกำหนดตามหนังสือเสนอนั้นไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ
- (๔) บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามหนังสือเสนอนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๑ ถ้าศาลวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๘๒ คำวินิจฉัยของศาลให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

มาตรา ๘๓ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังผู้ยื่นเรื่องและนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๖

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๒)

มาตรา ๘๔ ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ได้แก่

- (๑) ประธานรัฐสภา
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ประธานวุฒิสภา
- (๔) คณะรัฐมนตรี
- (๕) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๖) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๗) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๘) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๙) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๘๕ ศาลต้องให้โอกาสสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ซึ่งถูกโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจแสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๘๖ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้บังคับแก่การนั่งพิจารณาวินิจฉัยของศาลในส่วนนี้โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๗

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๓)

มาตรา ๘๗ ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันมีลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้แก่

- (๑) อัยการสูงสุด
- (๒) บุคคลที่ทราบการกระทำอันมีลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๘๘ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๘๗ (๒) ต้องมีเอกสารหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) คำสั่งไม่รับดำเนินการของอัยการสูงสุด
- (๒) หลักฐานการรับคำร้องของอัยการสูงสุด

มาตรา ๘๙ ศาลต้องให้โอกาสบุคคลผู้ถูกร้องว่ากระทำการอันมีลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด

ส่วนที่ ๘

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๔)

มาตรา ๙๐ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่

- (๑) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง
- (๓) ประธานวุฒิสภา ในกรณีร้องว่าสมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลง

มาตรา ๙๑ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๙๐ (๒) หรือ (๓) ต้องมีเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) คำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี
- (๒) ลายมือชื่อของสมาชิกที่เข้าชื่อร้องตาม (๑) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙๒ ศาลต้องให้โอกาสสมาชิกผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๙๓ เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย

มาตรา ๙๔ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ยื่น ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๙

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๕)

มาตรา ๙๖ ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดมีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ได้แก่

- (๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๙๗ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๙๖ ต้องมีเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณา
- (๒) ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๙๘ ศาลต้องให้โอกาสสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติแสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๙๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้บังคับแก่การนั่งพิจารณาวินิจฉัยของศาลในส่วนนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๐ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา

มาตรา ๑๐๑ ถ้าศาลวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ส่วนที่ ๑๐

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๖)

มาตรา ๑๐๑ ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย ได้แก่

- (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

มาตรา ๑๐๒ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่า

- (๑) คณะรัฐมนตรีกระทำการ หรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามีกระทำการโดยรู้ว่าการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่ายแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง (รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าใครมีสิทธิเสนอเรื่อง)
- (๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นนอกจาก (๑) จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่าการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

มาตรา ๑๐๓ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๑๐๑ ต้องมีเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี
- (๒) ลายมือชื่อของสมาชิกที่เข้าชื่อร้องตาม (๑) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วแต่กรณี
- (๓) ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณา
- (๔) คำแปรญัตติของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐๔ ศาลต้องให้โอกาสสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ คณะรัฐมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๑๐๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้บังคับแก่การนั่งพิจารณาวินิจฉัยของศาลในส่วนนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๖ ให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามมาตรา ๑๐๑ ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

มาตรา ๑๐๗ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

ในกรณีศาลมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๐๒ แล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๑๐๘ ในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามมาตรา ๑๐๒ ห้ามมิให้ศาลเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้แจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทราบ ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือ กรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย (มาตรา ๑๔๔ วรรคหกของรัฐธรรมนูญ)

มาตรา ๑๐๙ ถ้าศาลวินิจฉัยว่า การแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย ให้ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ถ้าศาลวินิจฉัยว่า คณะรัฐมนตรีกระทำการ หรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามี การกระทำโดยรู้ว่ามี การแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่ายแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่อยู่ในที่ประชุมและลงมติดังกล่าว และให้ผู้กระทำการดังกล่าว ต้องรับผิดชอบใช้นั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย (รัฐมนตรีที่อยู่ในที่ประชุมแต่คัดค้านก็ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม)

ถ้าศาลวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๐๒ (๒) จัดทำโครงการหรืออนุมัติ หรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย ให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้นั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

ส่วนที่ ๑๑

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๗)

มาตรา ๑๑๐ ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ได้แก่

- (๑) ประธานรัฐสภา
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๑๑๑ ศาลต้องให้โอกาสสองครั้งดังต่อไปนี้แสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

- (๑) ในกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๑) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ในกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๒) ได้แก่ วุฒิสภา
- (๓) ในกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๓) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

มาตรา ๑๑๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๓ มาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับกับการวินิจฉัยและการวินิจฉัยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๓ ถ้าศาลวินิจฉัยว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา แล้วแต่กรณีเป็นอันตกไป

มาตรา ๑๑๔ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๑๒

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๘)

มาตรา ๑๑๕ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของคณะรัฐมนตรี ได้แก่

- (๑) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๑๖ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๑๑๕ (๒) ต้องมีเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) คำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ลายมือชื่อของสมาชิกที่เข้าชื่อร้องตาม (๑) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๑๗ ศาลต้องให้โอกาสนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๑๑๘ เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย

มาตรา ๑๑๙ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัย ไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๑๓

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๙)

มาตรา ๑๒๑ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่า

(๑) หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

(๒) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๒๒ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๑๒๑ ต้องมีหนังสือสัญญาที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยมาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

มาตรา ๑๒๓ ศาลต้องให้โอกาสรัฐสภาแสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๑๒๔ ให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามมาตรา ๑๒๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๑๒๕ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัย ไปยังคณะรัฐมนตรี และประธานรัฐสภา

ส่วนที่ ๑๔

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๑๐)

มาตรา ๑๒๖ ให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการใช้สิทธิไว้โดยเฉพาะ รวมทั้งไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๒๗ ศาลต้องให้โอกาสบุคคลที่ถูกกล่าวหาทำคำชี้แจงแก่ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

มาตรา ๑๒๘ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัย ไปยังผู้ยื่นคำร้องและผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยไปยังหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย

ส่วนที่ ๑๕

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๑๑)

มาตรา ๑๒๙ ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ได้แก่

- (๑) ประธานรัฐสภา
- (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ประธานวุฒิสภา

มาตรา ๑๓๐ การเสนอเรื่องตามมาตรา ๑๒๙ ต้องมีเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้มาพร้อมกับหนังสือเสนอเรื่องด้วย

- (๑) ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของ

ทั้งสองสภา แล้วแต่กรณี

(๒) ลายมือชื่อของสมาชิกที่เสนอความเห็นตาม (๑) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี

(๓) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ขอให้วินิจฉัยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

มาตรา ๑๓๑ ศาลต้องให้โอกาสสองครั้งดังต่อไปนี้แสดงความเห็นต่อหนังสือเสนอเรื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๑) ในกรณีตามมาตรา ๑๒๙ (๑) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

(๒) ในกรณีตามมาตรา ๑๒๙ (๒) ได้แก่ วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

(๓) ในกรณีตามมาตรา ๑๒๙ (๓) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้บังคับแก่การนั่งพิจารณาวินิจฉัยของศาลในส่วนนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๓๓ ให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามมาตรา ๑๒๙ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๑๓๔ ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาล นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

มาตรา ๑๓๕ ถ้าศาลวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีข้อความเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๑๓๖ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑๖

วิธีพิจารณา การวินิจฉัย และการทำคำวินิจฉัยเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๙ (๑๒)

มาตรา ๑๓๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยว่ากระทำการอันมีเหตุจะต้องยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓๘ ศาลต้องให้โอกาสพรรคการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่าทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๑๓๙ ถ้าศาลวินิจฉัยว่า พรรคการเมืองกระทำการอันมีเหตุจะต้องยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ให้สั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๔๐ เมื่อศาลมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัย ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่ถูกกล่าวหา

หมวด ๓ สำนักงานศาล

มาตรา ๑๔๑ ให้มีสำนักงานศาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบของศาล

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๑๔๒ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้ศาลบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของศาล และตุลาการ

(๓) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของศาลและตุลาการ

(๔) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาล

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่ศาลมอบหมาย

มาตรา ๑๔๓ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ศาลมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงาน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่ง และค่าตอบแทนหรือสิทธิและประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงาน หรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาระความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่แต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณาคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๑๔๔ ให้ศาลออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไร

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ใดกระทำการใดโดยไม่สุจริตหรือเอื้อประโยชน์หรือกลั่นแกล้งผู้ใดในการปฏิบัติหน้าที่ หรือในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการทางวินัยโดยเร็ว และในระหว่างนั้น ให้ศาลย้ายผู้นั้นให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่หรือจากท้องที่ที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ทันที

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับแก่เลขาธิการด้วยโดยอนุโลม โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนได้

มาตรา ๑๔๕ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานศาลแต่งตั้ง ตามมติของศาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อศาล ศาลจะกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและ ปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

มาตรา ๑๔๖ เลขธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรง

ตำแหน่งเลขธิการ

(๓) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๔) เป็นผู้มีความเป็นกลางทางการเมือง

(๕) มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การ

ปฏิบัติงานของสำนักงานตามที่ศาลกำหนด

มาตรา ๑๔๗ เลขธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๔๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔๖

(๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขธิการ

(๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๑๔๙ เลขธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของศาล และให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัย พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของศาล

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของศาล

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น และตามที่ศาลกำหนด

มาตรา ๑๕๐ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการ เป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ ตามระเบียบที่ศาล กำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของศาล ตามที่ศาล กำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากศาลก่อน

มาตรา ๑๕๑ ให้ศาลเสนองบประมาณรายจ่าย เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของศาล และสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ศาลเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้ศาล เสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ศาล แจ้งให้ คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากกว่างบประมาณที่สำนักงานได้รับ ให้รัฐ อุดหนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอกับการดำเนินงานของศาล

มาตรา ๑๕๒ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๕๑ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากศาล และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากศาลเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิก งบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และ ให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงาน มีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๑๕๓ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับตามมาตรา ๑๕๒
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้แก่สำนักงาน
- (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และ ในกรณีที่ศาลเห็นว่ากรรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทิศให้ก็ได้

มาตรา ๑๕๔ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อ หรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุแต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๑๕๕ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๑๕๖ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๕๗ ให้ประธานศาลและตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มี(คุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ/คุณสมบัติตามมาตรา ๖ และมาตรา ๘ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙) ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๒ และให้ถือว่า

(๑) ผู้ซึ่งได้รับการเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นตุลาการซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) ผู้ซึ่งได้รับการเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นตุลาการซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการเลือกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ที่ได้รับการสรรหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการเลือกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ที่ได้รับการสรรหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(เขียนต่างจาก ร่าง พรป. กต. เล็กน้อย เนื่องจากมีการเขียนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วจึงไม่ควรอ้างรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับการอ้างให้พ้นจากตำแหน่ง)

มาตรา ๑๕๘ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิขององค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลและตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลและตุลาการผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลและตุลาการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหา
มีคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ประธานศาลพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่ เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและตุลาการซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๑๕๗ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาล และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๕๙ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๕๘ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตามจำนวนที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ และให้สรรหากรรมการการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกสองคนเพื่อให้ครบจำนวนตามมาตรา ๖ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๕๘

ในกรณีที่ประธานศาลหรือตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดำเนินการคัดเลือกและส่งชื่อให้คณะกรรมการสรรหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๕๘ เพื่อส่งรายชื่อให้วุฒิสภาดำเนินการต่อไปพร้อมกับรายชื่อที่ได้รับการสรรหา

มาตรา ๑๖๐ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ยังคงเป็นเลขาธิการสำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการสำนักงานศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัย ในการวินิจฉัยให้ศาลพิจารณาตามแนวทางของคณะกรรมการสรรหาที่วินิจฉัยได้ตามมาตรา ๑๕๘

มาตรา ๑๖๑ บรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลหรือสำนักงานศาล เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการบริหารสำนักงานศาลซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๖๒ ให้สำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (เขียนต่างจาก พรป.กต. เนื่องจากนับแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับย่อมเป็นการยกเลิกสำนักงานศาลโดยผลของมาตรา ๓ จึงกำหนดให้มีบทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ วรรคสองและมาตรา ๑๖๓)

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๖๓ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ มาเป็นของสำนักงานศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๔๓ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๖๔ การดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่ และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การดำเนินการนั้นต่อไปให้ดำเนินการตามมติของศาล

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี
.....